

”Skolverket får inte bli ett nytt SIFO”

- Friskolornas Riksförbunds ordförande om Skolverkets rapport ”Valfriheten och dess effekter inom skolområdet”

I veckan kom Skolverket med rapporten ”Valfriheten och dess effekter inom skolområdet”, som baserades på två år gamla attitydundersökningar hos föräldrar och kommunala tjänstemän. I ett inlägg på DN Debatt den 15 april slår verket fast att valfrihet leder till fördyring och segregation, vilket kan få läsaren att tro att så faktiskt är fallet.

Att föräldrar och tjänstemän anser att valfrihet leder till segregering, behöver inte betyda att det är så i verkligheten. Valfriheten har snarare gjort det möjligt för människor att inte tvingas gå i en viss skola för att de råkar bo i ett visst område. I mitt eget kommunala gymnasium i Malmö är andelen invandrarungdomar nu 25 procent – innan valfrihet infördes hade vi väldigt få. Många friskolor har samma erfarenheter och det är en kraftig förenkling att utgå från att t.ex. invandrarföräldrar inte förmår göra ett aktivt och medvetet val av skola för sina barns räkning.

Skolverkets studie bekräftar Friskolornas riksförbunds egna undersökningar att så gott som alla föräldrar tycker att det är bra att man kan välja skola. Allt oftare byter eleven till en annan kommunal skola. Därför är det konstigt att artikeln betonar friskolorna, som har fem procent av landets elever, samtidigt som de anses ha fått de kommunala skolorna att förnya sig.

Skolverket refererar åsikter bland kommunala skoltjänstemän att valfriheten fördyrar. Om elever väljer bort en skola ökar naturligtvis kostnaderna tillfälligt. Det är en varningssignal att skolan måste bli bättre. Det är inget självändamål att ha en skola med så låga kostnader som möjligt och inget som säger att en skola med hög kvalitet behöver bli dyrare.

Föräldrar väljer en friskola för att den är liten (de flesta friskolor har inte ens hundra elever) och har en bra pedagogik och entusiastiska lärare, inte speciellt för att det är en friskola. Så skulle man önska att alla skolor vore. Och frågan är om inte Skolverket borde koncentrera sig på det problemet. Det är i och för sig viktigt att få reda på attityderna till skolan, men vår uppfattning var att Skolverket i och med den nya organisationen skulle få mer renodlade uppgifter och att dessa skulle koncentreras till kvalitetskontroll genom uppföljning, utvärdering, tillsyn och kvalitetsgranskning av våra skolor, kommunala som fristående. Skolverket får inte bli ett nytt SIFO som bara registrerar tyckanden.

Det finns också mycket att göra när det gäller att få till stånd ett harmoniskt samarbete mellan kommunerna och dess friskolor. Många friskolor kan vittna om gnidenhet och motarbetande från sina kommuner och stor osäkerhet när det gäller de ekonomiska ramar man ska leva med under löpande år.

Tomas Johansson, ordförande i Friskolornas Riksförbund

